

Notat vedr. spørgeundersøgelse om inklusion

Undersøgelsen, der er lavet af Skole og Forældre, er besvaret af i alt 1179 forældre i perioden 23. februar 2024 til 07. marts 2024. Undersøgelsen har via spørgsmålene fået svar fra tre grupper af forældre:

- Forældre til børn, der har særlige behov og får undervisning på almenområdet
- Forældre til børn som får specialundervisning på specialskoler, i specialklasserækker eller lignende
- Forældre til børn uden særlige behov

Undersøgelsen er geografisk repræsentativ.

Blandt respondenterne er der en overvægt af kvinder og af personer med videregående uddannelse. Besvarelsene er derfor vægtede i forhold til køn og uddannelsesniveau.

Forældre til børn med særlige behov på almenområdet

354 forældre til børn, som har særlige behov og som går i en almen grundskole, har svaret på undersøgelsen. De børn, der går i en specialklasserække eller lign., er ikke medregnet her.

20 procent svarer, at deres barn har støtte under 9 timer om ugen, mens 12 procent har støtte over 9 timer om ugen. 28 procent svarer, at der ikke er tildelt støtte, men der arbejdes på det, mens 30 procent ikke har fået støtte, selvom det har været ønsket, og 11 procent har ikke behov for støtte på baggrund af det særlige behov.

Lang ventetid på støtte, og mange får ikke den støtte, de har fået tildelt

En stor andel af forældre, der har børn med særlige behov på almenområdet og får støtte over 9 timer om ugen, venter generelt i lang tid på at få støtte til deres barn. 37 procent svarer, at de har ventet i mere end to år. 19 procent svarer, at de har ventet under tre måneder. De forældre, der har ventet mere end to år på støtte til deres barn, er primært børn med ADHD, autismespektrumforstyrrelse (ASF) og angst. Og når støtten er tildelt, så oplever 50 procent, at barnet alligevel ikke i praksis får den tildelte støtte. Forældrene peger på, at timetallet reduceres, støttepersonen bliver brugt på en anden måde, eller støtten går til hele klassen og ikke til barnet.

30 procent af forældrene svarer, at de ønsker støtte, men det ikke har været en mulighed for deres barn. Forældrene, der svarer det, uddyber i kommentarfeltet, at det – ud over ADHD og ASF – bl.a. drejer sig om børn med ordblindhed, høj begavelse, skolevægning eller læsevanskeligheder.

Halvdelen af børn med særlige behov på almenområdet har fået udarbejdet en Pædagogisk-Psykologisk Vurdering (PPV)

Hvis det antages, at en elev har behov for specialpædagogisk bistand, jf. folkeskolelovens § 3, stk. 2, skal eleven indstilles til en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV). Forældre og

elever kan også anmode om en PPV, men det er skolelederen, der indstiller barnet til at få lavet PPV'en hos Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. En PPV er nødvendig for at vurdere barnets støttebehov. Hvis barnet har behov for støtte over 9 timer om ugen, bør der foreligge en PPV.

Undersøgelsen viser, at 53 procent af børn med særlige behov på almenområdet har fået udarbejdet en PPV, mens 41 procent ikke har. 25 procent af forældrene, hvis børn har fået udarbejdet en PPV, oplever i 'høj grad', at den beskriver barnets udfordringer og støttebehov retvisende. 61 procent oplever det i 'nogen grad'. I forhold til om forældreperspektivet indgår i PPV'en, så oplever 22 procent, at det er i 'lav grad', mens 9 procent svarer 'slet ikke'. 24 procent oplever, at det er sket i høj grad. Jvf. Bekendtgørelsen om specialpædagogisk og anden specialpædagogisk bistand §3 stk. 2 skal PPV'en afgives i samråd med forældrene.

Samarbejdet med andre om barnet er bedst i det 'nære' miljø'

Forældrene til børn med særlige behov på det almene område har vurderet samarbejdet med de fagprofessionelle samt forældre på en skala fra 1 – 5, hvor 1 er meget dårligt og 5 er meget godt. Samarbejdet vurderes bedst med lærere og pædagoger i klassen, men også med de andre forældre i klassen. Samarbejdet med AKT-vejledere, inklusionsvejledere og kommunale sagsbehandlere vurderes midt på skalaen som det dårligste, men ingen grupper ligger i den nederste ende af skalaen.

55 procent af forældrene svarer nej til, at der er lavet en forventningsafstemning/handleplan ift., hvordan forældre og skole kan samarbejde. Ud af de forældre, der svarer ja til spørgsmålet, oplever 64 procent, at den bliver fulgt. Når det gælder årsager til, at det ikke sker, så peger forældrene på lærerskift, manglende opfølgning fra skolens side, fritagelse fra fag, manglende ressourcer og evne til at implementere.

Omkring 50 procent af forældrene har ikke tillid til, at de fagprofessionelle – lærerne, pædagogerne og skoleledelsen – kan hjælpe deres barn. 68 procent oplever, at de slet ikke eller i mindre grad får den rådgivning fra lærere og pædagoger, som de har brug for.

Børnenes faglige udvikling

Når man kigger på tallene for, hvorvidt forældrene oplever, at der er kvalitet i deres barns undervisning, så vurderer 26 procent, at det er der i 'meget høj grad' eller 'høj grad', mens 33 procent vurderer, at det er 'slet ikke' eller 'i mindre grad'. I forhold til om forældre oplever, at barnet udvikler sig fagligt, så svarer kun 16 procent i 'meget høj grad' eller 'høj grad'. 34 procent svarer, at deres barn er fritaget fra fag. Her er det ofte fag som idræt, valgfag, fysik og fremmedsprog, barnet er fritaget fra.

57 procent af forældrene vurderer lærernes- og pædagogernes specialpædagogiske kompetencer og viden til at lægge på 1 og 2 på en skala fra 1-5, hvor 1 er dårligst og 5 er bedst. Når det gælder om at hjælpe barnet i fællesskabet, vurderer 51 procent af forældrene lærere og pædagogers kompetencer på 1 og 2 på samme skala.

68% af forældrene kan slet ikke/eller i mindre grad forestille sig flere børn med særlige behov i den nuværende almene skole, og uddyber svaret med, at det vil kræve færre børn i klasserne, mere viden om det specialpædagogiske område, struktur og forudsigelig og mere tilpasset undervisning.

Forældre til børn, der får specialundervisning på specialskole i specialklasserækker eller lignende

I alt har 133 forældre til børn på specialskole, i dagbehandling, specialklasse/gruppeordning eller i mellemform svaret på undersøgelsen. Børnene er visiteret til tilbuddet.

78 procent af forældrene svarer, at børnene har været på det almene område, inden de er kommet i nuværende tilbud. 91 procent af dem svarer, at de selv har ønsket et andet tilbud. 7 procent svarer, at de ikke har.

58 procent oplever, at deres barn får den støtte, de er blevet tildelt, mens 42 procent oplever, at det ikke sker. Det er noget mindre end det, forældre til børn med særlige behov på det almene område vurderer. Her er det 59 procent, der oplever, at barnet ikke får den støtte, der er tildelt.

Det skal der til, for at barnet kan være i på det almene område

84 procent af forældre til børn, som i dag får specialundervisning, har 'slet ikke' eller 'i mindre grad' tillid til, at der kan være flere børn med særlige behov i den almene skole. Det er noget mere end forældre til børn uden særlige behov. Når de skal vurdere, hvad der skal til for, at folkeskolen kan inkludere flere børn med særlige behov, peger de primært på, at færre børn i klassen, mere viden på det specialpædagogiske område, struktur og forudsigelighed, mere tilpasset undervisning og kendte voksne omkring barnet.

Forældre til børn uden særlige behov på almenområdet

I alt har 526 forældre til børn uden særlige behov svaret på undersøgelsen. Børnene går i en helt almindelig klasse på en folkeskole eller en fri- eller privatskole.

59 procent af forældre til børn uden særlige behov svarer, at der er børn med særlige behov i deres barns klasse. Forældrene ved det oftest, fordi forældrene til børnene med særlige behov har fortalt om det, eller børnene selv har fortalt det.

78 procent af forældrene til børn uden særlige behov mener, at det har betydning for deres barn, at der er børn i klassen med særlige behov. Flere påpeger i kommentarer til spørgsmålet, at det giver uro og støj i klassen, og nogle børn føler sig utrygge på grund af udadreagerende adfærd fra børn med særlige behov, og at ressourcerne er ikke gode nok. Der er frustration over, at ressourcerne primært bruges på børn med særlige behov, mens andre elever føler sig overset. Mange ønsker derfor en bedre balance og ressourcetildeling, så alle elever kan trives og få den nødvendige støtte og undervisning. På trods af udfordringerne oplever nogle forældre, at deres børn lærer en større rummelighed og forståelse for forskellighed, når der er børn i klassen med særlige behov.

76 procent svarer, at de ikke har fået hjælp til at være forældre i en klasse, hvor der er børn med særlige behov.

Holdning til om flere børn med særlige behov kan være i den almene skole

I forhold til om forældrene til børn uden særlige behov har tillid til, at flere børn med særlige behov kan være i den almene skole, så svarer 64 procent, at det har de 'slet ikke' eller 'i mindre grad'. Når der spørges til, om de mener, barnets klasse kan inkludere flere børn med særlige behov, så svarer 42 procent ja og 42 procent nej.

Hvis folkeskolen skal kunne inkludere flere børn med særlige behov, så peger forældrene primært på, at der skal være færre børn i klassen, to-voksen-ordning, mere

specialpædagogisk viden, mere struktur og forudsigelighed, kendt voksne omkring barnet og tilpasset undervisning.

Udvalgte kommentarer fra fritekstfelter i undersøgelsen fra alle målgrupper

Til spørgsmålet - ønsket støtte, men har ikke været en mulighed:

“Mit barn er ordblind, og der skolen giver ca. 2 timer om måneden i undervisningstiden. Det har betydet, at vi har måttet betale for ekstra lektiehjælp udenfor skolen.”

“Der er ikke ressourcer, og der er børn, der har det værre end mit barn. Skoleledere og lærere der i 6 år ikke har set, hvad vi som forældre har set af udfordringer hos vores børn. Slået det hen/hentydet til, at vi som familie måtte løse det. Man bliver som forældre i tvivl om ens egne observationer ikke er rigtige (selvom jeg er uddannet psykolog).”

“Skolen mener ikke, de kan give ham støtte (økonomi/resurser). Han er under udredning for ADHD og autisme. Umiddelbart forstået på skoleleder skal vi ikke forvente, der er mulighed for støtte til ham efter diagnose heller.”

Til spørgsmålet, ønskede I selv at få et andet tilbud:

“Barnet var i folkeskolen, men med en stor del af timerne i et mellemformstilbud. Tilbuddet fungerede rigtigt godt for barn, og hun trives godt. Politikerne valgte at spare mellemformen væk, så det var enten i en almindelig klasse på lige vilkår med andre, eller på en specialskole. En almindelig klasse 100% var ikke en mulighed. Så udfra besparelsen, så ja, der ønskede vi selv specialskole. Havde dog helst set at mellemformen var blevet, da det fungerede rigtig godt.”

“Vores barn er et af de alt for mange autistiske børn, der fik en belastningsreaktion i folkeskole, 2. klasse, som udløste ufrivilligt skolefravær. Vores barn var ikke diagnosticeret på daværende tidspunkt, og vi var selv nødt til at iværksætte og betale for børnepsykiatrisk udredning, idet der på tidligere folkeskole ikke var hverken viden eller vilje til at hjælpe os med at få vores barn udredt for autisme.”

“Barn først udredt med autisme i 2 klasse til trods for udfordringer og bekymringer siden børnehaven. Barnet i mistrivsel, stress, angst, nedsat skoletid. Ingen af de tiltag vi som forældre ønskede kunne gennemføres i almindelig folkeskole. Endte ud i en flytning langt væk til specialskole, hvor vi nu er først på 3.(!) år endelig er begyndt med fuld skoletid. For vores familie og vores barn kunne vi have ønsket os en blidere overgang ved at der lokalt i byen på folkeskolen var mulighed for et inklusionstilbud, så vi ikke skulle flytte vores barn til en hel anden by.”

“Vi ønskede, at han fik opmærksomhed! Ikke blev gemt væk, da han gik i almen. Han kan egentlig godt gå i almen, men klasserne er for store og larmende. Mobningen var ødelæggende for ham, og der blev intet gjort. I dag er han i et skærmet specialtilbud og i teorien kunne han godt være i almen med den rette støtte.”

Til spørgsmålet, oplever du at dit barn får dens støtte, det er tildelt:

“Nu, hvor barnet er kommet i specialklasse, er der ressourcer til barnet. Det var der ikke overhovedet tidligere, og barnet blev fjernet fra klassen og blot sat til "opbevaring" sammen med andre børn, der også havde det svært. Vi har nu gang i skole nr. 3, og det er først nu (i 5. klasse) at barnet er begyndt at trives i skolen.”

“Mit barn skal dele 6 støttetimer/uge med andre elever med særlige behov og ordblindhed. Mit barn vidste rent faktisk ikke, at han fik støttetimer, da han ikke oplever at blive støttet i skolen. Han har i øvrigt lige fået en autisme-diagnose efter 5 års kamp for at få ham udredt. Han afslutter folkeskolen i år.”

“Ja fagligt og i forhold til behov for struktur etc., som hjælper hans ADHD-hjerne. Han har dog stort behov for inklusion og hjælp til at blive del af en almenklasse, hvor han kan danne relationer og lære at være et ungt menneske. Det var aftalen, men var for besværligt skemamæssigt for skolen. Så nu er han fuld i gruppeordning med 4 drenge og har gennem tiden fået flere og større vanskeligheder med sociale færdigheder og relationer til unge. Han er primært sammen med voksne og søger kun voksenkontakt. Dem forstår han. Han kom i gruppeordning i 6. klasse, hvor han på det tidspunkt i højere grad var del af ungemiljø og af socialt fællesskab med almenklasse.”

“Vores søn blev sendt på 14 dages ordblinde-kursus hvor han lærte at bruge sine elektroniske hjælpemidler. Problemet opstod da han kom tilbage i skolen og flere af hans lærer ikke var klædt på til at støtte ham. Endvidere havde de ikke tid når der er 28 elever i klassen. Ekstralæreren der var tilknyttet klassen blev ofte brugt til vikar i andre klasser.”

Til spørgsmålet, oplever du, at forventningsafstemningen/handleplanen/behandlingsplanen bliver fulgt:

“Handleplanerne bliver fulgt, men vi føler, at efter der er kommet nye lærere til, der ikke kender vores kamp for at få de ganske få timer vores søn får hjælp, så er det som om, de hele tiden prøver at ændre disse handleplaner. De ved ikke, HVOR dårligt han har det uden eller hvilken kamp vi kæmper herhjemme for at holde ham oppe.”

“Har måtte rykke flere gange for, at den tildelte støtte iværksættes samt for et bedre og tættere samarbejde, som det er pt., forgår samarbejdet med korte beskeder over Aula primært fra os forældre, og mange gange er resultatet, at barnet kommer hjem frustreret over hændelser sket på skolen, uden at skolen informerer os forældre, så vi bliver hurtigt de meget irriterende og krævende forældre.”

Til spørgsmålet, har det betydning for dit barn, at der er barn/børn med særlige behov i klassen:

“Mit barn agerer som hjælper til de voksne desværre. Både fagligt men også i frikvarterne skal han hjælpe sine kammerater med at navigerer socialt og kan ikke være uhensigtsmæssigt.”

“Barnet har ventet meget (meget!) længe på udredning, og der er mit indtryk, at lærere og pædagoger fægter lidt i blinde. Barnet har det tydeligvis svært og forstyrrer skoledagen på mange måder; både ift. undervisning og pauser, hvor han er voldsom, konfliktsøgende og kan være ret modbydelig over for sine klassekammerater. Det har med tiden skabt et noget utrygt klasserum, og vi har besluttet at flytte vores barn til en privatskole.”

“Ja, støj, vold, skaber koncentrations problemer og skaber mistriivsel i den almindelige klasse”

“Uro, utryghed, konflikter, larm. Barnet tager meget tid fra underviseren.”

“To børn fra specialklasser deltager i henholdsvis dansk og matematiktimerne. Det giver forvirring om, hvorvidt de børn er en reel del af klassen, skal deltage i klassearrangementer uden for skolen mm. Skolen tager ingen styring ift. dette dilemma, og informerer ikke om, at børnene deltager i undervisningen. Det er meget frustrerende og gør det svært som forældre at bakke om og støtte op om, da vi ingen information får.”

“Voksne, der ikke pædagogisk har kunnet håndtere situationen, gjorde at min datter gik fra at elske at gå i skole til i tre måneder at græde sig i søvn om aftenen. Hun græd og sagde "jeg vil ikke mere, jeg vil ikke mere"....det dagligt at blive slået på af klassekammerater, se lærere blive slået og sparket af elever, være i en klasse med 27 elever, hvor der var støj, råben, elever, der gik rundt i klassen i undervisningen eller gik ud af klassen, voksne der havde givet al kontrol til eleverne.”

Til spørgsmålet, har du tillid til, at flere børn med særlige behov kan være i den almene skole:

“Hvis ressourcerne er der, synes jeg det er en fantastisk idé, men jeg oplever, at der skæres på netop de ressourcer, der kunne gøre det muligt, ligesom der ikke er råd til at investere i den nødvendige kompetenceudvikling og ekstra voksne i klasserne, der kunne få det til at fungere.”

“Børn med diagnoser har bedre af at være med børn, der ikke har diagnoser for at kunne spejle sig i andre børn, men det kræver plads og alternative læringsformer, så de, der er aktive, kan lære det fysisk og visuelt, og andre kan lære det traditionelt, så det bliver individuel undervisning. Det kræver noget af lærerne og rammerne.”

“Jeg mener der skal være plads til alle børn i folkeskolen, så det er ikke min anke, men jeg føler ikke de børn, der har det svært, får den rette hjælp i skolen, da der er inklusion, og ikke ressourcer til at arbejde ekstra med de børn, der har ekstra behov.”

“Det kræver vejledning i, hvordan man som forældre, tackler barnet med særlige behov.”

Til spørgsmålet, hvad vurderer du, at der skal til, for at folkeskolen kan inkludere flere børn med særlige behov:

“Det er afgørende, at lærere og pædagoger har mulighed for at håndtere særligt de meget udadreagerende elever, som forstyrrer undervisningen. Dvs. fysiske rammer samt tid og overskud til at handle relationskompetent både i forhold til de elever, der har det svært pga. særlige behov, men også, så de andre ikke føler sig overset og negligeret, fordi lærer kæmper med de svære børn.”

“Flere øremærkede penge til støttetimer/inklusionsbørnene på skolerne, så de rent faktisk har mulighed for at gøre en forskel. Men øremærkede så skoleledelsen ikke kan anvende pengene til andet.”

“At lærere er opsøgende samt handler på, når et barn ikke kan følge med i undervisningen på de samme vilkår som, hovedparten tilsyneladende kan. At lærere og klasseteams får ressourcer til at favne og gribe alle elever, både dem der tier og dem der stikker ud. At alle elever har sin plads (berettigelse), og støttes i at opnå samme muligheder for læring.”

“Højere faglighed blandt lærerne ift. at se børns udfordringer og ressourcer. Normalområdet virker efterhånden meget snævert og lærerne i klassen (specifikt ift. vores barn) virker ikke til at have interesse i at gøre noget anderledes i undervisningen (fx at forsimple opgave og øge mængden af visuel understøttelse). Ligeledes kunne jeg ønske at forældre ses som en ressource og en samarbejdspartner, så forældre klædes på til at understøtte deres børn hjemme.”

“Jeg er fuldstændig imod inklusion. Har set så mange gange, det ikke virker. Har nu sat mine børn i privatskole, hvor der faktisk er nogen, der ser dem og ikke inklusionsbørnene, som der i folkeskolen bliver taget alt for meget hensyn til = ingen tid til andre elever.”

“Det skal være lettere at få tildelt den støtte og det rigtige skoletilbud, uden at der skal gå flere år med at afprøve adskillige forskellige tiltag for, at kommunen og PPR kan visitere et barn. Jeg ser i mit arbejder som lærer, at der nemt går 3-4 år, fra barnet går i indskolingen, til at det får den hjælp og støtte, som det har både krav og brug for.”